

TÜBİTAK - ARDEB

3005 - Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Yenilikçi Çözümler Araştırma Projeleri Destek Programı

Sivil Toplum Araştırmaları Çağrısı

1. Çağrı Amaç ve Kapsamı

Sürekli gelişen ve değişen bir sektör olarak sivil toplum sektörüne yönelik kapsamlı düzenleme yapma ihtiyacından hareketle, ülkemizde sivil toplum kuruluşları (STK) "Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum" başlığı altında ilk kez Onuncu Kalkınma Planında ele alınmıştır. Ardından 2019–2023 dönemini kapsayan On Birinci Kalkınma Planı ile birlikte sivil toplum ilk kez müstakil bir başlık altında ele alınarak kamu, STK ve akademi temsilcilerinin ortak çalışması ile Kalkınma Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları Özel İhtisas Komisyonu Raporu hazırlanmıştır. Raporda sivil toplum sektörünün sorunları ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri katılımcı bir yöntemle ele alınmış; ilgili tüm kurumların etkin iş birliği ile birlikte de ilgili plan döneminde sivil toplum sektörüne ilişkin politika tedbirleri başarıyla tamamlanmıştır.

2024-2028 yıllarını kapsayacak olan On İkinci Kalkınma Planı kapsamında da Kalkınma Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları Özel İhtisas Komisyonu kurularak sivil toplum alanı yeniden müstakil bir konu başlığı olarak ele alınmış; "*Demokratik, katılımcı, kapsayıcı, hesap verebilir ve iş birliği, uyum yeteneği ve aktif vatandaşlık bilinci yüksek bir sivil toplum yapısının oluşturulmasını teminen sivil toplum kuruluşları (STK)'nın kamu politikalarının planlama, yapım, izleme ve denetleme aşamalarında etkin bir rol oynaması temel amaçtır.*" hedefi altında politika ve tedbirlere yer verilmiştir.

İlgili hedefler doğrultusunda, kamu politikalarının geliştirilmesi süreçlerine bilimsel girdilerin sağlanmasına yönelik olarak sivil toplum alanında akademik bilgi birikimi geliştirilerek gerek sivil toplum sektörüne gerek kamu sektörüne uygulanabilir, yol gösterici ve yenilikçi çözümler üreten araştırmaların desteklenmesi amacıyla İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü ile TÜBİTAK iş birliğinde "Sivil Toplum Araştırmaları" başlıklı özel bir çağrı açılmasına karar verilmiştir.

Sivil Toplum Araştırmaları Çağrısı kapsamında; STK'ların kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi, sivil toplum algısı, karar alma mekanizmalarına aktif sivil toplum katılımının sağlanması, sivil toplum ve gönüllülük, bağışçılık, sivil toplum alanında iletişim ve dijitalleşme gibi araştırma konuları çerçevesinde sivil toplum sektörünün kapsayıcı bir şekilde ele alınması beklenmektedir.

Çağrı kapsamında sunulacak proje önerilerinin odaklanması beklenen başlıklar aşağıda belirtilmiştir.

1. Sivil Toplumda Yeni Arayışlar

Birey-toplum-devlet ilişkilerinde yaşanan dönüşümle birlikte küresel ölçekte sivil aktörlerin etkinliği yönetim süreçleri dâhil olmak üzere pek çok alanda artmıştır. Bu bağlamda kalkınma

sürecinde STK'ların etkinliklerinin artırılması ve sivil toplum alanının daha da gelişmesi amacıyla yapılacak araştırma projeleri kapsamında;

- Türkiye'de STK algısının, sorun alanlarının, beklentilerin ve çözüm önerilerinin veriye dayalı analizlerinin yapılması,
- Sivil toplum sektörü kapsamlı bir şekilde ele alınarak sürdürülebilir sivil toplum yapısının tesisi noktasında iyi uygulama örneklerinin incelenmesi, uygulamaya yönelik öneriler geliştirilmesi, vizyon, öngörü çalışmalarının yapılması
- Kurumlar tarafından sunulan kamusal hizmetler çerçevesinde gönüllü yapıların ve örgütlü sivil toplum kuruluşlarının bu hizmetlere ilişkin rollerine yönelik araştırmalar yapılarak politika yapıcılara somut yol haritalarının sunulması,
- Sivil toplum alanındaki mevzuatın incelenerek sivil toplumun geliştirilmesi amacıyla karar alıcılara yol haritası sunabilecek nitelikte hukuki ve mali araştırmaların yapılması ve mevzuat önerilerinin sunulması

hususlarından en az birine odaklanması beklenmektedir.

Bu başlıkta ele alınması beklenen **örnek konular** aşağıdaki gibidir:

- Türkiye'de STK algısı
- Geçmişten günümüze sivil toplum alanının tarihsel ve/veya sosyolojik dönüşümü ve sivil toplum alanının geleceğine yönelik araştırmalar
- Nitelikli STK yapılarının odağı üzerine dünyada iyi uygulama örneklerinin karşılaştırmalı olarak ele alınması ve STK'lar için gelecek vizyonunun ortaya konulması
- Kamusal hizmetlerin sunumunda STK'ların rolü
- STK'larda tanımlama ve sınıflandırma sorunu, işlevsellik bağlamında karşılaştırmalı analiz çalışmaları
- Sivil toplum mevzuatının geliştirilmesine yönelik çalışmalar
- STK'larda mali yapı (sağlanan vergisel avantajlar vb.)

2. STK'larda Sürdürülebilir Yönetim Yapısı ve Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi

Kâr amacı gütmeyen, gönüllülük temelinde bir araya gelen kişilerin oluşturduğu STK'ların faaliyetlerini etkili ve verimli kılabilmesi için STK'ların yönetim yapısının sürdürülebilir olması büyük önem arz etmektedir. Bu başlıkta STK'ların kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesine ve STK'lar için sürdürülebilir bir yapının oluşturulmasına katkı sağlayacak araştırma projeleri kapsamında;

- STK'ların istihdam politikaları incelenerek insan kaynağının (*gönüllü ve profesyonel çalışan*) güçlendirilmesi noktasında önerilerin sunulması,
- STK'ların finansal sürdürülebilirliklerini sağlamaları amacıyla kaynak yaratma kapasitelerinin güçlendirilmesi için yol haritaları hazırlanması,
- STK'larda iç yönetimi (örgüt içi karar alma ve yönetim mekanizmalarına katılım, örgüt içi denetim mekanizmaları vb.) geliştirmek amacıyla model önerilerinin sunulması,
- STK'ların dijital alanda yaşanan dönüşümü nasıl kavradıkları noktasından hareketle dijitalleşme becerileri, hedef kitleleri ve üyeleri ile iletişimleri, dijital içerik ve sosyal medya kullanımlarının, kurumsal yönetimlerinde dijitalleşme kapasitelerinin araştırılması; üye kayıt işlemleri başta olmak üzere kişisel verilerin işlendiği STK'ların her türlü

faaliyetlerinde Kişisel Verilerin Korunması Kanununa uygun veri yönetimlerinin yapılması için model önerilerinin sunulması,

- STK'lar arası iş birliği ve ortaklıkların geliştirilmesi kapsamında farklı ya da benzer alanlarda faaliyet gösteren STK'ların ağ kurma ve kurumsal kapasite geliştirme çabalarına katkılarının araştırılması

hususlarından en az birine odaklanması beklenmektedir.

Bu başlıkta ele alınması beklenen **örnek konular** aşağıdaki gibidir:

- STK'larda istihdam biçimleri
- Türkiye'de bireysel bağışçılık, bağış türleri ve bireysel bağışların sonuçları
- STK'larda sürdürülebilir kurumsal yönetim ve STK'lar arası ölçek sorunu
- STK'lar ve dijitalleşme (sivil toplum haberciliği ve medya, STK'ların sosyal medya kullanımı vb.)
- STK'lar arası kurumsal iş birliği (sorunlar, beklentiler ve çözüm önerileri) ve iş birliği modelleri

3. Sivil Toplum ve Gönüllülük

Kâr amacı gütmeyen faaliyetlerine devam eden, kamu ve özel sektör yanında üçüncü bir sektör olarak yer alan sivil toplum sektörü gönüllü kişilerin faaliyetlerini içermektedir. Toplumsal fayda üretmek üzere kişinin kendi rızası ile karşılık beklemez yurttüğü faaliyetleri gönüllü faaliyetler olarak tanımlamak mümkündür. Bu başlıkta sunulacak araştırma projeleri kapsamında;

- Ülkemizde her yaşta bireyin gönüllülük bilincinin ve farkındalığının artırılarak yaygınlaştırılması noktasında yol haritaları hazırlanarak önerilerin sunulması,
- Gönüllü faaliyetlerin yaygınlaştırılması amacıyla eğitim müfredatında yapılabilecek düzenleme önerilerinin sunulması,
- Her yaşta gönüllülüğün yaygınlaştırılması konusunda medya organları gibi çeşitli mecraların kullanımlarında sivil toplum medya iş birliğinin araştırılması,
- Kişilerin yaptıkları gönüllü faaliyetlerin ülkemize yönelik sosyoekonomik katkılarının araştırılması,
- Gönüllü faaliyetlerin koordinasyonunun sağlanması kapsamında ülkemizde ulusal bir gönüllülük havuzunun geliştirilmesine yönelik yurt dışı örnekleri de dâhil olmak üzere iyi uygulamaların incelenerek model önerilerinin sunulması,
- Gönüllü faaliyetlerde sigortalılık, üçüncü kişilere zarar, gönüllü sözleşmeleri ve gönüllülerin koordinasyonu gibi konuların kapsamlı bir şekilde hukuki zeminde yorumunun yapılarak gönüllülük alanına yönelik mevzuat/düzenleme önerilerine girdi sağlayacak çalışmaların yapılması

hususlarından en az birine odaklanması beklenmektedir.

Bu başlıkta ele alınması beklenen **örnek konular** aşağıdaki gibidir:

- Türkiye'de gönüllülük algısı
- STK'larda gönüllü yönetimi
- Genç gönüllülüğü ve STK'lara katılım

- Gönüllü faaliyetlerin sosyoekonomik katkısı
- Gönüllülük alanına yönelik çerçeve düzenleme önerileri
- Dünyada gönüllülük kapsamında iyi uygulama örnekleri

4. Kamu-Sivil Toplum İlişkilerinin Geliştirilmesi

Yönetim biliminde yaşanan gelişmeler ve yönetim kavramının literatüre girmesiyle birlikte vatandaşların yönetim ve karar alma süreçlerine aktif katılımı gündeme gelmiştir. STK'ların kamunun yanında politika yapım süreçlerine katılımı ve kamu-STK ilişkilerinin güçlenerek ortak hedeflere ulaştıracak iş birliğine dönüşmesi ön plana çıkmaktadır. Özellikle doğa kaynaklı afet ve insani kriz dönemlerinde STK'lar hızlı aksiyon alarak kamu ile koordinasyon halinde faaliyetlerini yürütebilmektedirler. Bu başlıkta sunulacak araştırma projeleri kapsamında;

- Kamu-sivil toplum iş birliği ve STK'ların yönetim (merkezi ve yerel) ve karar alma mekanizmalarına katılımı hususunda araştırmalar yapılması,
- Türkiye'de yaygınlaştırılabilecek iyi uygulama örneklerinin belirlenmesi, yenilikçi model önerilerinin sunulması,
- Türkiye'de sivil toplum alanına yönelik kamu hizmetlerinin daha etkin, verimli ve bütünsellik içerisinde yürütülmesine yönelik model önerilerinin geliştirilmesi,
- STK'ların doğa kaynaklı afetlerde ve insani krizlerdeki rolünün araştırılması,
- STK'ların karar alma mekanizmalarına katılımlarının artırılması noktasında gerek kamu gerekse STK'lar açısından katılım süreçlerinin ve iş akışlarının modellenerek karar alıcılara yol gösterici nitelikte yol haritalarının oluşturulması

hususlarından en az birine odaklanılması beklenmektedir.

Bu başlıkta ele alınması beklenen **örnek konular** aşağıdaki gibidir:

- Kamu-STK iş birliğine ilişkin iyi uygulama örnekleri ile yenilikçi model önerileri
- Sivil toplum alanında sunulan kamusal hizmetlerin etkinliği
- Doğa kaynaklı afetlerde ve insani krizlerde STK'ların rolü
- STK'ların merkezi ve yerel düzeyde karar alma süreçlerine katılımı
- STK'ların karar alma süreçlerine katılımı noktasında iş akışlarının belirlenmesi

5. Sivil Toplum Sektörü Etki Analizi

Sivil toplum sektörü, bünyesinde barındırdığı binlerce gönüllüsüyle birlikte sosyal sorunlar ve insani krizler başta olmak üzere pek çok alanda kamu ve özel sektörün yanında hızlı ve etkin bir aktör olarak yer almaktadır. Bu bağlamda bu başlıkta sunulacak araştırma projeleri kapsamında;

- Sivil toplum faaliyetlerinin sosyoekonomik etkilerinin sistematik bir şekilde ölçülmesi ve sivil toplum sektörünün ülkemizdeki yeri ve öneminin belirlenmesi
- Türkiye'de STK'ların yapısına ve STK'ların sektörel olarak faaliyet koluna göre (eğitim, sağlık, güvenlik, kadın ve göç vb.) sosyolojik analizlerinin yapılması,
- Türkiye'de faaliyet gösteren yabancı STK'ların faaliyetlerine ilişkin etki analizlerinin yapılması,
- STK'lara sağlanan desteklerin analiz edilmesi,

- Sivil toplum kuruluşları ve lobicilik faaliyetlerinin incelenmesi,

hususlarından en az birine odaklanması beklenmektedir.

Bu başlıkta ele alınması beklenen **örnek konular** aşağıdaki gibidir:

- STK'ların sosyoekonomik etkinliği (sosyal etki analizi),
- STK'ların istihdama katkısı,
- Kalkınmanın ekonomik, insani ve çevresel boyutunda STK'ların rolü,
- STK'lara sağlanan desteklerin etki analizi

2. Çağrıya Özel Hususlar

İlgili mevzuat gereği, araştırma projesi niteliği taşımayan (salt veri toplamaya/durum tespitine yönelik çalışmalar, kurumların rutin olarak yürüttükleri çalışmalar, daha önce gerçekleştirilmiş olan bir çalışmanın sadece kapsamının genişletilerek tekrarlanması niteliğindeki çalışmalar, altyapı oluşturmaya yönelik çalışmalar vb.) proje önerileri bilimsel değerlendirmeye alınmadan iade edilecektir.

Bu çağrı kapsamında önerilecek projelere ilişkin dikkat edilmesi gereken hususlar “Çağrının Amacı ve Kapsamı” bölümünde açıklanmış olup **proje önerilerinin bu konu başlıklarından en az birisiyle ilişkilendirilmesi** ve bu başlıklardan hangisi/hangileri ile ilişkilendirildiğinin başvuru formunda “**Ulusal Kazanımlar, Toplumsal ve Kamusal Fayda Potansiyeli**” bölümünde **açıkça belirtilmesi gerekmektedir**. Çağrı kapsam, amaç ve hedeflerine uygun olmayan proje önerileri bilimsel değerlendirmeye alınmadan iade edilecektir.

Yukarıda açıklanan genel hususların yanı sıra, bu çağrıya özel olarak aşağıda belirtilen hususların da dikkate alınması gerekmektedir:

- Proje süresi en fazla 18 aydır.
- Proje destek üst limiti (kurum hissesi ve Proje Teşvik İkramiyesi (PTİ) hariç) 700.000 TL'dir.
- Bu çağrı kapsamında desteklenecek projelerde PTİ ve kurum hissesi ödeneği yer alacaktır.
- Bu çağrı kapsamında sunulan projeler, TÜBİTAK Araştırma Destek Programları Başkanlığı (ARDEB) tarafından yürütülen destek programları için uygulanan projelerde görev alabilme limitinin dışında tutulur.
- Bu çağrı kapsamında en fazla 1 projede proje yürütücüsü ve 2 projede araştırmacı olarak görev alınabilir.
- Bu çağrı kapsamında, “3005 - Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Yenilikçi Çözümler Araştırma Projeleri Destek Programı – Sivil Toplum Araştırmaları Çağrısı” için hazırlanan güncel Başvuru Formunun kullanılması gerekmektedir.
- Değerlendirme Kriterleri:
 - Ulusal Kazanımlar, Toplumsal ve Kamusal Fayda Potansiyeli
 - Yenilikçi Yönü
 - Yöntem

- Proje Yönetimi
 - Yaygın Etki
- Etik Kurul Onay Belgesi, Yasal/Özel İzin Belgesi, Fikri Mülkiyet Hak Sahipliği Protokolü ve proforma faturalar başvuru esnasında istenmeyecek, yalnızca desteklenen projeler için sözleşme aşamasında talep edilecektir. Proje kapsamında Yasal/Özel İzin Belgesi gerektirecek bir durum olması halinde bu konuya ilişkin açıklamaya (hangi verinin nereden ve nasıl toplanacağı, verilerin kamuya açık olma durumu vb.) öneride yer verilmelidir.
 - Desteklenmesine karar verilen projeler kapsamında, proje konusu ile ilgili olmak şartıyla İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğünden yazılı olarak talep edilen veriler, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Bilgi Edinme Hakkı Kanunu hükümlerinin saklı kalması ve ilgili Genel Müdürlüğün uygun görmesi koşuluyla paylaşılabilir.
 - Desteklenen projeler TÜBİTAK Araştırma Destek Programları Tarafından Yürütülen Programlara İlişkin Yönetmelik, Araştırma Projelerinde Uygulanacak İdari ve Mali Esaslar ve 3001–Başlangıç Ar-Ge ve Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Yenilikçi Çözümler Araştırma Projeleri Destekleme Programı Usul ve Esasları çerçevesinde imzalanacak olan proje sözleşmeleri kapsamında yürütülecektir.

3. Çağrı Takvimi

Başvuru Sisteminin Açılış Tarihi	16 Temmuz 2024
Çevrim İçi Başvurunun Tamamlanması için Son Tarih	30 Eylül 2024 23.59
E-İmza Sürecinin Tamamlanması için Son Tarih	4 Ekim 2024 23.59

4. Başvuru ve Değerlendirme Formları

- [Sivil Toplum Araştırmaları Çağrısı Başvuru Formu](#)
- [Başvuru Formu Ek-1 Kaynaklar](#)
- [Başvuru Formu Ek-2 Bütçe ve Gerekçesi](#)
- [Veri Yönetim Planı](#)
- [Sivil Toplum Araştırmaları Çağrısı Proje Önerisi Değerlendirme Formu](#)

5. İlgili Mevzuat, Bilgi Notları ve Ek Belgelere Referanslar

- [Türkiye Cumhuriyeti On İkinci Kalkınma Planı \(2024-2028\)](#)
- [TÜBİTAK Araştırma Destek Programları Başkanlığı Tarafından Yürütülen Programlara İlişkin Yönetmelik](#)
- [Araştırma Projelerinde Uygulanacak İdari ve Mali Esaslar](#)
- [3001–Başlangıç Ar-Ge ve Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Yenilikçi Çözümler Araştırma Projeleri Destekleme Programı Usul ve Esasları](#)
- [Yasal/Özel İzin Belgesi Bilgi Notu](#)
- [Etik Kurul Onay Belgesi Bilgi Notu](#)
- [Çevrim İçi Proje Başvuru Sistemi](#)

6. İrtibat Bilgileri

Başvuru Koşullarına, Proje Başvuru Sistemine (PBS) ve Elektronik İmza Sürecine İlişkin Sorular için:

TÜBİTAK Çağrı Merkezi: 444 66 90

TÜBİTAK Araştırma Destek Programları Başkanlığı (ARDEB)

Destek Programları İzleme ve Koordinasyon Müdürlüğü

ardeb-pbs@tubitak.gov.tr

ardeb.e-imza@tubitak.gov.tr

Çağrının Genel Çerçevesi, Amacı ve Kapsamına İlişkin Sorular için:

Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Destek Grubu (SOBAG)

3005siviltoplum@tubitak.gov.tr